

neporabna, pač opravičuje po zmislu § 2. deželnih šolskih zakonov ustanovitev ekskurzionalnega (zasilnega) pouka, ne more pa biti merodajno pri rešitvi vprašanja, ali se naj ustanovi nova javna ljudska šola ali ne. (Razsodba upravnega sodišča z dne 26. novembra 1886, št. 3115, B. št. 3269).

Ako prebivališča učencev s šolskim poslopjem sploh niso zvezana z javno potjo, ali ako se pride od bivališča do javne poti, ki drži do šole, samo po zasebni poti, se premeri daljavo do šole, ozir. do javne poti po isti zasebni poti, ki jo smejo uporabljati dotični otroci. (Razs. upravnega sodišča z dne 2. aprila 1897, št. 1907, B. št. 10.575).

Daljave od otroških bivališč do šole mora, ako niso nesporno dognane, izmeriti posebna uradna komisija.

Ako v eni sami vasi ni toliko šoloobveznih otrok, da bi se zanje morala ustanoviti nova šola, se smejo pritegniti tudi otroci iz sosednjih vasi ali selišč, vendar pa se v tem primeru zahteva, da leže vse te vasi, sela in samotne hiše eno uro napolno. — Ako se ustanovi šola za več vasi, ozir. selišč skupaj, je torej treba, da leže vse te vasi, ozir. selišča tako, da od nove šole, ki se naj ustanovi, niso več oddaljene kakor eno uro hodá. Daljave selišč, ozir. hiš se izmeri od nameravane šole. Nameravana šola je izhodišče, ozir. središče, ki se po njem izmeri okrožje; obseg okrožja pa se ugotovi po velikosti polmera, ki je v zakonu določen na eno pešuro. V spornih slučajih se morajo daljave posameznih selišč, ozir. hiš do nove šole ugotoviti komisionalno.

Književnost.

Popotnik objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino: 1. Dr. Josip Tominšek: O nazadovanju šolskega petja. 2. J. Gradnik: Kajenje pri mladini. 3. M. Lichtenwallner: Telesno izobrazovanje naše mladine in šolske kuhinje. 4. Fr. Kranjc: Iztrgani listi o novodobni šoli. (Dalje). 6. Fran Vajda: Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri v letu 1913/14. 7. Dr. Ivan Lah: Pater Hipolit in njegov »Orbis pictus«. 8. Slovstvo: Književne novosti. Časopisni vpogled. 9. Razgled: Kultura. — Šolstvo. — To in ono.

Zvonček ima v 6. letošnji številki to vsebino: 1. Janko Leban: Beračica. (Pesem.) 2. Fran Žgur: Lahko noč. (Pesem.) 3. Cvetinomiški: Večer v gozdu. (Konec.) 4. A. Rapč: Solnček. (Pesem.) 5. Janko Leban: Ob smrtni postelji. — Glasba. — Dež in solzé. — Nasvet. (Pesmi.) 6. E. G.: Zajec. (Pesem s podobo.) 7. Lad. Ogorek: Poletni čas. 8. Podoba: † Srečko Vilfan, bivši učitelj v Knežaku. 9. Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi, dva neugnanca. (Dalje.) 10. Antonija Germkova: Prijateljci. 11. Slika: Milica moli za očeta. 12. Josip Kralj: Mali ribič. 13. Fr. Rojec: Tončkove sanje in Miklavžev večer. (Dalje.) 14. Pouk in zabava: Križalka. — Rešitev zastavice v podobah v 5. številki. — Tine Ravljan: Milko in kužek. — V domačo zabavo: Iz papirja izrezani zvezdi. 15. Koticček gospoda Doropolskega. 16. Koticčkove risbe: B. Jerreb: Svetilnik ob morju. (Sličica.)

Ljubavni valček, pesem za glas s klavirjem, oziroma gosli s klavirjem. Besedilo in glasbo zložil Fran Bohuslav. Dobi se pri skladatelju Praga-Smihov, Podebradova 28, pa tudi pri L. Schwentnerju v Ljubljani.

»Le enkrat bi videl, kak' solnce gor gre, bi videl, kak' luna in zvezde blišče...«

Vselej mi pride ta ponarodela naša pesem na misel, kadar obiščem svojega v vojni oslepelega prijatelja Frana Bohuslava. Ljubljanci, obiskovalci gledišča, se ga dobro spominjajo. Več let so ga gledali na odru našega hrama modric — žal, sedaj posvečenega detektivskim komedijam — v najrazličnejših vlogah. Neoporečno je bil Bohuslav par sezon eden najboljših, najtalentiranejših članov slovenske drame. Nastopal je tudi v operah, zbuja tam mnogo zabave, dasi ni bil pevec po poklicu. Sovražnikova kroglja mu je začelkom svetovne vojne vzela vid, in sedaj išče ubogi igralec utehe v umetnosti. Pesni in sklad. V nevarnosti je bila njegova ekstenza, in Ljubljana mu je z znatnimi darovi pokazala svoje sočutje. Iz hvaležnosti je sedaj napisal pesemco »Ljubavni valček« s češkim in slovenskim besedilom. Sam Bohuslav pravi, da je to prvi njegov kompozicijski poizkus, ki ga ni meriti z merilom ostre umetniške kritike. »Ljubavni valček« se bo priljubil v družinskih krogih, ki želijo lahke in vesele glasbe. Kdor ga kupi, stori še dobro delo: podpira uboga umetnika in prispeva malenkost Češki Šolski Matici. Naslovno stran krasi lepa vinjeta odličnega češkega slikarja. Zorko Prelovec.

Srednješolske vesti.

Ravnatelj dr. Alaupović — oproščen. V Sarajevu se je vršila obravnava proti ravnatelju gimnazije v Tuzli vladnemu svetniku dr. Tugomiru Alaupoviću.

Na razpravi pa je bil ravnatelj dr. Alaupović popolnoma oproščen.

Kurz za učiteljske kandidatkinje-četrtoletnice. »L'eco del Litorale« poroča dobesedno iz Gradca: Otvoril se je z najboljšo perspektivo pripravljalni kurz za maturo za one gospodične, katere so dovršile v šolskem letu 1914/15 3. tečaj enega učiteljskega z italijanskim učnim jezikom. Pouk je sprejel kolegij srednješolskih profesorjev. Praktičen pouk pa se vrši v ljudski in meščanski šoli za begunce italijanske narodnosti. Kurz se zaključuje proti koncu septembra. Graške šolske oblasti so obljubile vso svojo podporo, c. kr. štajersko namestništvo pa je dovolilo obiskovalkam kurza bivanje v Gradcu in je obljubilo ubogim izplačevanje begunske podpore (30 kron mesečno). Tudi ugledni ravnatelj goriškega učiteljskega, g. Fr. Znideršič, je obljubil z vljudnostjo, s katero se odlikuje, vso svojo podporo. Ravnateljstvo kurza si je priskrbelo v »Kaiser Franz Josef-Lehrerinnenheim« gotovo število mest, kjer dobe kandidatkinje proti mesečnemu plačilu 56 kron hrano in stanovanje. — Tako se je preskrbelo za kandidatkinje italijanske narodnosti, slovenske pa tavaajo okolo kakor izgubljene ovčice: člen XIX. državnega osnovnega zakona — v praksi!

Profesor Leopold Koprivšek †. V Mariboru je umrl dne 28. maja t. l. po kratki in mučni bolezni Leopold Koprivšek, c. kr. gimnazijski profesor v pok. Blagi pokojnik je bil zaveden Slovenec in izredno dobrega srca. Služboval je najprej kot suplent v Mariboru, potem pa celih 27 let na gimnaziji v Rudolfovem, odkoder se je preselil v pokoj v Maribor. Kot tak je supriral tudi še dve leti na mariborski gimnaziji. Dosegel je visoko starost 77 let. Naj v miru počiva!

Najvišje pohvalno priznanje je iznova naznanjeno rezervnemu nadporočniku dr. phil. Rudolfu M o l e t u, dom. inš. p. št. 16, profesorju dekliškega liceja v Ljubljani.

Nadporočnik prof. Anton Jeršinovič je, službujoč v visokih sneženih črnogorskih brdih, obolel na revmatizmu in se sedaj leči v Zagrebu v bolnici »mišodrne braće« (Jelačičev trg). Dodeljen je kot »sotniški zapovednik« nekemu hrvatskemu pučkovstaskemu bataljonu.

Statistični pregled šolskega obiska na srednjih šolah v Avstriji. V šolskem letu 1915/16 je bilo v Avstriji 139.127 srednješolskih dijakov, in sicer na gimnazijah 80.089 moških in 4818 deklie, torej skupaj 84.907, na realkah pa 44.220 moških dijakov. Na posamezne dežele pa se porazdelje tako-le: Nižje Avstrijska: 13.834 gimnazijcev (906 deklie) + 10.729 realcev = 24.563; Zgornje Avstrijska: 2103 gimnazijcev + 719 realcev = 2822; Solnograška: 500 gimnazijcev (68 dekl.) + 488 realcev = 988; Štajerska: 2957 gimnazijcev + 2050 realcev = 5007; Koroška: 947 gimnazijcev + 263 realcev = 1210; Kranjska: 2056 gimnazijcev + 753 realcev = 2809; Primorska: 1741 gimnazijcev + 1191 realcev = 2932; Tirolska s Predarlško: 3032 gimnazijcev (200 deklie) + 787 realcev = 3819; Češka (z nemškimi učnim jezikom): 7235 gimnazijcev (13 dekl.) + 4315 realcev = 11.560; Češka (s češkim učnim jezikom): 12.343 gimnazijcev (843 dekl.) + 10.027 realcev = 33.920; Moravsko (z nemškimi učnim jezikom): 2948 gimnazijcev + 3621 realcev = 6.569; Moravska (s češkim učnim jezikom): 5370 gimnazijcev (146 dekl.) + 4017 realcev = 15.956; Šlezija: 2325 gimnazijcev + 1449 realcev = 3774; Galicija: 22.684 gimnazijcev (2559 dekl.) + 2868 realcev = 25.552; Bukovina: 3551 gimnazijcev + 426 realcev = 3977; Dalmacija: 1281 gimnazijcev (83 dekl.) + 517 realcev = 1798. Skupno: 84.907 gimnazijcev (4818 dekl.) + 44.220 realcev = 139.127.

Iz naše organcizacije. Skupne zadeve.

IZ VODSTVA ZAVEZE.

Na svoji zadnji seji dne 18. maja t. l. je vodstvo Zveze sklenilo, da povabi vse

slovenske učiteljske (šolske) organizacije na skupno delo, ki je za bodočnost vsega slovenskega učiteljstva in šolstva vseh kategorij ter za kulturni napredek našega naroda neizogibno potrebna. — Ta sklep je bil t a k o j izvršen. — O tem prevažnem in pomembnem koraku ter o njega namenih in uspehih nam bo mogoče govoriti šele z dnem 30. junija t. l. naprej.

Istra.

Občni zbor »Slov. učit. dr. v Istri«. Ker ni bilo še čitati o zadnjem neobjavljenem obč. zboru nikakega poročila, naj ga tu kratko omenimo. — Da ne navedemo vseh podrobnosti, omenjamo le poročilo o delovanju odbora od časa zadnjega občnega zbora l. 1914. do sedaj. Odbor se je skrbno zavzemal za vsako stanovsko zadevo učiteljstva, a posebno in največ je deloval v dosego draginjske doklade. Za številne nove tovariše in tovarišice, došle službovat v Istro, se je odbor zavzel, da se jih uvede v naše stanovske organizacije in da so pristopili k društvu. Tako se je društvo povečalo za 18 članov. — Tovariš predsednik je sklical ta občni zbor v glavnem zato, da se posvetuje o dobitvi draginjske doklade. — Občni zbor je vzel odborovo delovanje z zadovoljstvom na znanje. Ko je tov. H. predlagal, naj se izreče odboru za njegovo marljivo delovanje za blaginjo učiteljstva pohvalo in zaupnico, je občni zbor soglasno predlog sprejel. To poročilo naj bo tudi v znanje onim tovarišem, ki niso bili na tem občnem zboru, da ne bodo po krivici sumničili našega delavnega društvenega odbora, da nič ne dela in ne skrbi za blaginjo učiteljstva!

Kranjske vesti.

JOSIP BOZJA

Dne 8. t. m. je po dolgi in mučni bolezni umrl v Ljubljani tovariš Josip Bozja, nadučitelj v pokoju, star 74 let. — Vse svoje življenje je posvetil delu v šoli in izven nje, dokler se ni preselil v Ljubljano, kjer so mu potekli dnevi skrbi in težav. Bil je ljubezniv, zvest tovariš. Bodi mu ohranjen blag spomin! Preostanim naše sožalje!

— **Deželni odbor** je imenoval za svojega zastopnika v c. kr. mestnem šolskem svetu v Ljubljani nadučitelja Janka N. Jegliča, za njegovega namestnika pa učitelja Avgusta Pirca, oba z II. mestne šole.

— **Iz ljudskošolske službe.** Ana Tyll je nameščena za suplentinjo v Spodnjem Toplem vrhu, ker je učitelj Josip Strauss odšel k vojakom. — Namesto vpoklicanega učitelja Vincenca Zahrastnika bo suprirala na petrazredni deški šoli v Škofiji Loki bivša poizkusna kandidatkinja v Ljubljani Pavla Močnikova, namesto vpoklicanega nadučitelja Alojzija Ponikvarja na ljudski šoli v Sori pa bivša poizkusna kandidatkinja v Ljubljani Marta Reichova. — Za suplentinjo namesto obolele učiteljice Vincencije Papis-Stuchlyjeve v Košani je poklicana bivša provizorična učiteljica v Starem trgu pri Ložu Štefanija Papisova; začasno vodstvo Koroške šole se je poverilo učiteljici Emi Miseljevi. — Namesto upoklicanega učitelja Matije Žitka bo suprirala na ljudski šoli v Sodražici bivša učiteljska suplentinja v Banjaloki Angela Ravnikova. — Namesto obolele učiteljice Josipine Baloh-Susteršičeve je poklicana za suplentinjo na ljudski šoli v Spodnji Idriji bivša suplentinja na Štajerskem Gabrijela Rajerjeva. — Za suplentinjo na Jesenicah je poklicana bivša suplentinja v Sori Helena Sodjeva.

— **Smrt za domovino.** Z Breznice poročajo: Na polju časti in slave je dohitele smrt dne 3. junija Antona B u l o v c a, trgovca in posestnika v Smokuču, občinskega odbornika in člana krajnega šolskega sveta.

— **Idrijska ljudskošolska mladina** je privedila v rudniškem gledališču pod požrtvovalnim vodstvom svojega vrlega učiteljstva v nedeljo, dne 4. t. m., lepo gledališko predstavo z deklamacijami, rajalno igro in s petjem na korist »Rdečemu križu«. Vse točke okusno sestavljenega vzporeda je naša ljuba mladina izvedla s tako točnostjo in preciznostjo, tako nežno in lepo, pogumno in navdušeno, da je vsaka posameznost in celota razvnela mnogobrojno občinstvo do viharnega odobranja. To je veljalo deklicam in dečkom, ki so brezhibno izvajali vzpored, in tov. učiteljcam, ki so imele s pripravami in priučenjem pač obilo hvaležnega truda. Bodi jim vsaj od naše strani izrečeno popolno priznanje! Tistim, ki niso bili prisotni, naj bo žal, ker niso videli tega le-

pega večera! Navzoči starši so se prepričali, da je njih deca izročena v vzgojo dobrim in vestnim rokam, ki mlade nožice ljubeče usposabljaajo za pogumni korak v življenje! Moralno je prireditev uspela kar najlepše, a tudi materialno prav ugodno. Dala je 355 K čistega.

— **Tedenski prihranki šolske mladine.** Meseca maja se je med mladino ljubljanskih ljudskih šol na tedenskih prihrankih zbralo 853 K 44 v., h katerim je prispevalo 3706 šolskih otrok. Na vsakega posameznika pride povprečno po 23 v. Januarja se je nabralo 860 K, februarja 838 K 03 v., marca 918 K 42 v., aprila 809 K 23 v.

— **Razstava ženskih ročnih del na šentjakobski šoli.** Mestna slovenska dekliška osemrazrednica pri sv. Jakobu v Ljubljani priredi razstavo ženskih ročnih del, ki so jih izdelale učenke tega zavoda. Razstava se otvori v nedeljo, dne 18. junija, opoldne in bo odprta do 25. junija t. l. vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. — Vstopnina 20 vinarjev. — Ker je dohodek namenjen skladu za kranjske, oziroma ljubljanske invalide, se preplačila, oziroma darila hvaležno sprejemajo.

— **S seje deželnega šolskega sveta dne 30. maja, 3., 5. in 7. junija.** Fran Kotnikova dijaška ustanova se podeli tehniku Ivanu Hrovatinu. — Prof. dr. Pregelj se prizna prva petletnica, prof. Adolf Robida se predlaga v stalno nameščenje, prof. Nardin, Josip Dolar, Josip Mazi, Boltazar Bähler in dr. Jos. Demšar za VIII., glavni učitelj Karel Miklitsch za IX. činovni razred. — Predlaga se opustitev pripravljalnega tečaja na realki v Idriji. — Sklene se razpisati izpraznjena učiteljska mesta na tak način: Deželni šolski svet razpiše v skupnem razglasu po okrajih razdeljena učiteljska mesta. Po en prepis tega razglasa se pošlje vojnemu ministrstvu in vrhovnemu armadnemu poveljstvu, da obvesti pri vojakih, oziroma na fronti služujoče učiteljstvo o razpisu teh služb. Rok za vlaganje prošenj traja najmanj dva meseca. Učitelji-vojaki prosijo za svoja mesta lahko kar na vojnopoštni dopisnici. Za one, ki se pogrešajo ali so v ujetništvu ali za katere ni gotovo, da bi zvedeli za ta razglas, prosi lahko žena, kak drug sorodnik, varuh ali dotično šolsko vodstvo. Prošnje je nasloviti za vsako službo na dotični okrajni šolski svet. Nanovo nameščeno učiteljstvo se uredi v statusu pozneje. — Sprejme se predlog, naj ustanove šolske oblasti po mestih in industrijskih krajih v stiku z županstvi, varstvenimi sodišči in političnimi oblastmi dnevna zavezišča za ono mladino, ki nima doma potrebne nadzorstva. — Splošna načela za varstvo mladine, ki so jih izdelali ljubljanski voditelji in voditeljice, se izroč v pregled v to izvoljenemu ožjemu komiteju.

— **Iz Krškega** nam pišejo: Med poročili o delovanju slovenskega učiteljstva za vojne namene nismo našel skoraj nikjer omenjene naše meščanske šole. Da bodo poročila popolna, prosim, da priobči »Tovariš« sledeče: V pričetku septembra 1914. l. so nabrali učenci pod vodstvom učiteljstva 1079 kg svežega sadja, ki ga je poslalo ravnateljstvo deloma »Mladiki«, deloma pa uršulinskemu samostanu v Ljubljani. Sadje so vkuhali ali pa sveže porabili za ranjence. Denar za pošiljatev — 21.68 K — je nabralo učiteljstvo med meščani. Koncem oktobra je odposlalo ravnateljstvo 55 kg posušenega robidnega listja, ki so ga nabrali učenci. V pričetku novembra so igrali diletantje v korist »Rdečemu križu« igro »Krivoprišežniki«. Učiteljstvo je imelo za to prireditev največ zaslug. Igra je dala čistega dobička nad 200 K. V decembru so izdelale hospitantke meščanske šole za vojake 30 parov kolenk, 18 parov dokolenk in 8 parov zapestnic. V januarju 1915. l. so izdelali učenci 2000 parov papirnatih podplatov in 6000 parov papirnatih nogavic. Delo je vodil strok. učitelj Drag. H u m e k. Dne 21. aprila so nabrali učenci tri zaboje bakrenih in cinkastih predmetov v skupni teži 400 kg. V maju je odposlalo ravnateljstvo 72 srajc, 72 spodnjih hlač in 104 robce. To perilo so izdelale deloma hospitantke, deloma je bilo kupljeno za nabrani denar. V oktobru so nabrali učenci kavčuk in volnenino. Nabrali so 62 kg kavčuka in 165 kg volnenih krp. Dne 24. novembra so prinesli učenci 130 zavitkov božičnih daril vojakom na bojnem polju. V pričetku decembra so napletle hospitantke zopet 33 parov nogavic, 8 parov kolenk, 10 parov dokolenk in 21 parov zapestnic. V istem mesecu je bilo odposlanih še 37 kg robidnega listja, hospitantke so pa nabrale za vdovski in sirotinski zaklad 26.30 K. Dne 26. januarja so dovršile hospitantke 25 parov nogavic, 22 parov dokolenk in 8 parov zapestnic. Veliko zaslug za izdelovanje pletenin iz volne ima učiteljica roč-

nih del Pavla Zirerjeva. Omenim naj tudi ravnateljstvo gospo Ceno Romihovo, ki je mnogo nakupovala in vodila račune. Dne 4. maja so nabrale hospitantke na sejnu med kmetijskim ljudstvom 75.25 K za »Rdeči križ«. Predavanje Dragotina Humka »O zrakoplovstvu« je dalo v isto svrhu 21.30 K. V nedeljo, dne 8. maja, smo imeli cvetični dan. Cvetke so prodajale hospitantke v spremstvu dam. Nabrale so 267.45 K. V celoti je bilo nabranih za »Rdeči križ« 364.— K. Tedenska vinarstva zbirka je prinesla do konca maja 366.61 K. Koncem maja je bilo odposlanih zopet 62 kg robidnega in jagodnega listja. Velikansko množino perila in volnenih pletenin je odposlal tukajšnji damski pomožni komite. Velik del teh izdelkov so izdelale učiteljice in hospitantke. Če prilično precenimo nabrane snovi, izdelke in prštejemo denarne vsote, se pokaže vrednost naštetega dela visoko nad 3000.— K, kar je ogromna vsota spričo dejstva, da živimo v siromašni okolici in da ima naše »mesto« komaj 900 prebivalcev. Kako požrtvovalni so učenci v nabiranju in dajanju prispevkov kaže slučaj, da so nabrali za prvega učenca, ki je moral z našega zavoda v vojaško službo, v dveh dneh 24 K. Nabrali so seveda samo med seboj. Meščanska šola je dobila za svoje delo najvišjo zahvalo. Prav tako učiteljica ročnih del Pavla Zirerjeva. Vojnega posojila so plačali učenci doslej 100.— K, ravnatelj dr. T. Romih 300.— K, predsednik »Pedagoškega društva« za društvo 100.— K. Vrhutega je zapisan za IV. vojno posojilo ustanovni sklad za 4. razred meščanske šole v znesku 65.000.— K, ki je bil doslej naložen v tukajšnji občinski hranilnici. — Zeleti je, da bi prav vse šole sestavile natančen pregled svojega dela za vojno. Nad vse zanimivi bi bili sistematično urejeni podatki o množini kovin, ki so jih nabrali učenci, o kavčuku, o pleteninah iz volne, ki so bile poslani, in o tem in onem. Velikansko delo bi bilo to, a neizmerne koristi za nas. Skromnost ni tu prav nič na mestu!

—r— Na Gočah pri Vipavi je umrla 29. maja gospa Ivana Bezgova, stara 72 let, vdova po pokojnem Antonu Bezgu, učitelju v Sostrem, in mati pokojnega Antona Bezga, ki je umrl kot učitelj na Gočah. Po smrti svojega sina in njegove soproge je materinsko skrbela za njune štiri sirote. — Blag ji bodi spomin!

—r— Uspeh »Tedna Rdečega križa« v političnem okraju Postojna znaša 15.746 K, od katere vsote odpade približno 3838 K na članarino novih članov, 1100 po številu. Za ta sijajen uspeh si je med drugimi faktorji velike zasluge pridobilo posebno učiteljstvo tukajšnjega okraja, ki je z vso vneto delovalo za to akcijo.

—r— Z zadnje seje občinskega sveta ljubljanskega. Šolskemu zavetišču na 4. mestni deški ljudski šoli se dotacija zviša od 14 v na 60 v na dan za osebo. — Šolskim voditeljem se dovoli tisk letnih poročil iz prebitka dotacij.

Štajerske vesti.

JANEZ MOŽINA

Dne 4. t. m. je neudoma umrl tovariš Janez Možina, nadučitelj v pokoju v Krčevini-Ptuj, star 75 let. — Z njim je legel v grob mož stare korenine, ki je vse svoje žive dni vztrajno in zvesto izvrševal svoje vzgojno in izobraževalno delo v blagor mladine in naroda. Blag mu bodi spomin! Svojem naše sožalje!

—š— Gospodinska šola v Trbovljah. »Trboveljsko društvo za otroško varstvo in oskrbo« je osnovalo gospodinsko šolo za šoli odrasle deklice, ki jih poučujeta v vseh najnih gospodinskih zadevah dve učiteljici. Prav času primerna in koristna ustanova! Dunajska »Freie Lehrerinne« tozadevno piše: »Trbo-

*, Izkušali bomo sestaviti in potem objaviti praktično razpredelnico, ki naj jo izpolni vsaka šola zase. V to razpredelnico naj pridejo vsi dogodki in vsi podatki, ki se tičejo vojne in dotične šole. Prosimo načrtovalce in nasvetov! Iz teh razpredelnic se sestavi končna statistika, ki pokaže šole pravo sliko dela in žrtve naših šol v dobi sedenja vojne. S tozadevno statistiko se že sedaj bavi tovariš Božo Račič, učitelj v Zagorju ob Savi. Delo je ogromno, zato pa nam je treba vsestranske podpore.

Uredn.

veljčani so s tem napravili vzorec resnično pripravljive šolske ustanove. Ustanavljanje takih šol bi bilo za vzgojo deklic jako blagodejno. Popolnitev takih gospodinskih šol z uvedbo otroškega negovanja in mladinske oskrbe kot učnih predmetov bi bila jako koristna in se bo sčasoma gotovo izvedla. — Soglašamo!

—š— Šolski sklep na Štajerskem. Na Štajerskem sklenejo srednje šole, učiteljice in dekliski liceji tekoče šolsko leto dne 28. junija t. l. — Ljudske šole pa zaključijo leto ob normalnem času.

—š— Povišanje. Tovariš Riko Pestevšek, učitelj na Vranskem, je postal poročnik v r. pri 47. pešpolku.

—š— Draginjska doklada štaj. učiteljstva. Neumornemu delu naše organizacije se je posrečilo priboriti vojno draginjsko doklado, sicer ne v izmeri, kakor jo dobivajo državni uradniki, a mnogo višjo od lani. Deželni odbor je začetkoma določil v ta namen vsoto 500.000 K, a naši organizaciji se je posrečilo gospode pri dežel. odboru spraviti do tega, da so to vsoto zvišali za 150.000 K, tako da dobimo sedaj v celem 650.000 K. Vojna doklada bo razdeljena na sledeči način: 1. Učiteljstva nevojaki in sicer a) oženjeni in udoveli z več ko 2 otrokoma 350 K; b) oženjeni brez otrok ali dvema otrokoma 300 K; c) usposobljeni, neporočeni učitelji in učiteljice ali udoveli brez otrok 120 K; d) učne osebe z zrelostnim izpričevalom 100 K; e) neporočene učiteljice ročnih del 80 kron. 2. Vpoklicani učitelji vojaki (pri moštvi): a) oženjeni in udoveli z več ko 2 otrokoma 300 K; b) brez otrok ali dvema otrokoma 250 K. 3. Žene učiteljskih dvojic dobijo enako neporočenim 120 K. Učiteljji nevojaki, možje učiteljic dobe a) z več ko 2 otrokoma 230 K; b) brez otrok ali dvema otrokoma 180 K. Vpoklicani možje učiteljice a) z več ko 2 otrokoma 180 K; b) brez otrok ali dvema otrokoma 130 K. To velja za učitelje pri moštvi. Pri učiteljih častnikih dobijo njih žene 120 K. 4. Doklade dobijo isti, ki do 1. maja 1916 imajo 6 mesecev službenega časa. 5. Izplača se doklada 1. julija za prvo polovico leta, 1. septembra za tretje četrtletje in 1. decembra za četrto četrtletje 1916. 6. Upokojeni učitelji in učiteljice dobijo doklado kakor leta 1916.

—š— Šola v Cramljah za »Rdeči križ« in druge vojnopomožne svrhe. Pri ročnih delih so deklice izdelale 80 parov različnih volnenih izdelkov in 5 ducatov žepnih robcev. Denarja pa se je v ta namen nabralo po učencih do 400 K in se odposlalo na dotične naslove. Četrtega vojnega posojila se je podpisalo 200 K. Ravno tako so učenci pridno zbirali in donasali razne kovine ter nabrali robidnega in jagodnega listja za čaj.

—š— Povišanje. Učitelj v Pišecah, Ferdo Kokot, in učit. v Lučanah, Rud. Wrany, sta postala črnovojn. praporščaka pri 26. črnovojn. okr. poveljstvu.

—š— Odlikovanja. Franjo Čuček, učitelj pri Sv. Antonu v Slov. Goricah, sedaj poročnik v r. pri 37. domobr. pp., je prejel nastopna odlikovanja: pohvalo poveljništva 17. zborna dne 20. februarja 1915 (Srbija); srebrno hrabrostno kolajno 1. reda dne 25. julija 1915 (Dobrdob); bronasto hrabr. kolajno dne 14. novembra 1915 (Sabotina); Signum laudis dne 28. decembra 1915 (Oslavje).

—š— Usposobljenostni izpiti za ljudske šole so se pred izpraševalno komisijo v Mariboru vršili od 8. do 17. majnika 1916. Za nemški in slovenski učni jezik so bili proglašeni usposobljenim: David Roza, supl. pri Sv. Duhu-Loče, Kirar Josipina, supl. v Št. Ilju v Slov. gor. (z odliko), Kovačič Oton, prov. učit. v Št. Martinu pri Vurberku, Kramer Franc, supl. pri Sv. Benediktu v Slov. gor., Kuiper Tomaž, supl. na Ščavnici, Osterc Marija, supl. pri Sv. Petru pri Radgoni, Pejehra Ignacij, prov. učit. v Cirkovcih, Rogina Josipina, supl. pri Sv. Martinu pri Slov. Gradcu. — Dopolnilni izpit za nemški učni jezik je napravila: Trutschl Filomena, prov. učit. pri Vel. Nedelji. Za meščanske šole z nemškim učnim jezikom so prebili izpit 4 učiteljji, za ljudske šole z nemškim učnim jezikom 24 učiteljev in učiteljic, za francoščino 1 kandidatinja.

—š— Spodnještajerski Nemci z velikonočni program. »Marburger Zeitung« z dne 5. junija piše: Nemški narodni svet je imel včeraj popoldne v mariborski mestni posvetovalnici sejo, ki so se je v obilnem številu udeležili zastopniki iz vseh krajev Spodnje Štajerske. Narodni svet je v nemomajni zvestobi do velikonočnega programa avstrijskih Nemcev soglasno sklenil, da je dolžnost vseh izvoljenih nemških zastopnikov, da se krepko zavzamejo za ta program in z vsemi močmi delajo za njegovo uresničitev.

Koroške vesti.

—k— Državni poslanec Grafenauer obsojen. Celovski in graški listi javljajo: Sodišče c. in kr. armadnega poveljstva naznanja: Državni in bivši deželni poslanec Franc Grafenauer, posestnik in izdelovalec orgel na Brdu pri Sv. Mohorju, je bil z razsodbo armadnega poveljstva z dne 26. maja 1916, G. Z. K 395/16/61, zaradi hudodelstva motenja javnega reda po § 65 a in b k. z. obsojen na pet let težke in poostrene ječe. Pristojno poveljstvo je potrdilo to sodbo, ki je torej pravnoveljna. Voditelj sodišča: Seeliger, major-avditor.

—k— Draginjska doklada koroškemu učiteljstvu. »Deutsch-österreichische Lehrzeitung« piše z dne 1. junija t. l.: »Dežela Koroška nima za svoje učitelje toliko, kolikor ima država za svoje uradne slugе. Ker dobivajo vpoklicani samski koroški učitelji, dokler so na fronti, iz deželnih sredstev le po 16 K — plače so jim ustavljene — si dežela prihrani lepo vsotico. Deželni odbor nima torej nobenega vzroka, da tako skopari. Koroško učiteljstvo izpolnjuje na bojnem polju kakor v zaledju radevoljno in z največjo požrtvovalnostjo svoje dolžnosti. V zadnjih tednih so objavljali koroški časopisi dan za dnem poročila o zbirkah za »Rdeči križ«, ki sta jih nabrala učiteljstvo in šolska mladina Koroške z velikim uspehom, tudi podpisali šol na vojno posojilo so prav izdatni. Učiteljstvo bi zaslužilo izdatnejšo pomoč, ker silno trpi, kakor malokateri stan, pod veliko draginjo. Mnogo učiteljev je izgubilo z ustanovitvijo nadaljevalnih šol svoj edini postranski zaslužek in naj sedaj z zmanjšanimi dohodki preživljajo stanu primerno svoje dostokrat mnogobrojne rodovine! Na tako visoke doklade, kakor jih je dovolil nižjeavstrijski deželni odbor in dunajski občinski svet svojemu učiteljstvu, nismo nikoli računali. Toda da bi dal koroški deželni odbor svojemu učiteljstvu manj, nego da država kakemu svojemu uradnemu slugi, tega tudi nismo pričakovali! — Učiteljstvo je jako ozlovoljeno, zato je pač razumljivo, da si želi poddržavljenja ljudske šole. Pod kategorijo slug bi država nikakor ne uvrstila učiteljev, ki od njih mnogoteri stoje kot častniki na bojnem polju!»

Goriške vesti.

—g— Vesela vest iz Gorice. Pišejo nam: Naše junaške matere, ki so vse leto vztrajale v vojnem metežu v našem razstreljenem mestu, so oddale prošnjo na c. kr. okr. glavarstvo, naj bi odprlo v mestu šolo za slovensko dečo. Zastopnica g. Baycon Fr. in zastopnik g. Evgen Gorjan sta bila od g. glavarja barona Bauma kar najprijazneje sprejeta v dolgo avdienco. G. glavar, ki je sam oče, se je res očetovsko zavzel za po izobrazbi stradajočo dečo in obljubil svojo očetovsko pomoč. Vanj popolnoma zaupamo!

—g— Za poročnika je povišan praporščak Fran Erjavec 5. domobranskega inanterijskega polka v Pulju, učitelj v Mišličah in urednik našega »Domačega ognjišča«.

—g— Goriška županstva in goriški deželni odbor. Leto dni je že preteklo, odkar se bje od naših junakov na naši zemlji zmagoslaven boj proti Lahom. Leto dni je že preteklo, odkar je zbežal goriški deželni odbor daleč proč na Dunaj in ni ga še danes nazaj. Vemo sicer že davno, da je bil slovenski del dežele za goriški deželni odbor neke vrste pastorka, pač pa tega bi ne mogel prej nihče niti slutiti, da bi utegnil goriški deželni odbor ob času vojne z Italijo v najhujših trenutkih pustiti slovenske dežele brez vse zaslombe na cedilu. Slišali smo besede in obete deželnega glavarja, ki je deželni glavar za italijanski in slovenski del dežele, katere je izrekel pred časom v Ajdovščini, češ, da se vrne deželni odbor kmalu v deželo nazaj, toda deželnega odbora le ni, njega od nikoder ni! Zato goriška županstva, vaša naloga je sedaj, da spomnite goriško avtonomno oblast, goriški deželni odbor, da je njegov sedež na Goriškem in naj se zato nemudoma vrne na Goriško. Goriška županstva, na plan!

Tržaške vesti.

—t— Kurz za goriške učiteljske v Trstu. Kakor znano, obstoji v Trstu, in sicer v prostorih nemške državne gimnazije kurz za goriške učiteljske pod vodstvom nekaterih goriških profesorjev. Kakor kurz, tako bi lahko obstajalo že letos tudi popolno učiteljske v Trstu. Kdaj bomo lahko govorili in pisali o uresničenju teh in podobnih naših želj na Goriškem?

—t— Iz Rocola poročajo »Edinosti«: Ko sem v torek, 23. pret. m., na dan obletnice italijanske vojne napovedi po dolgih letih šel s svojimi prijatelji skozi Rocol na Katinaro, nam je zadonelo na uho lepo ubrano otroško petje, in sicer cesarska pesem. Mi in tudi mimo gredeč oddelek vojakov smo se ustavili in poslušali. Ker se mi je zdelo nekaj čudnega, da se tukaj tako lepo slovenski poje, sem vprašal tam blizu nekega moža, kje pojejo. Povedal nam je in pokazal na CM otroški vrtec. »Kakšna razlika sedaj in nekdanj!« sem vzkliknil. Spominjam se časov, ko sem s pokojnim prof. Maneličem časih zahajal v Rocol, a takrat se je kvečjemu izza kakšnega vogla slišalo petje o Dante-Alighieriju ali pa »Nella patria di Rosetti non si parla che italian.« Da, časi se res izpreminjajo. — Družba sv. Cirila in Metoda pa je lahko ponosna na svoje zavode, v katerih se tako patriotično in v narodnem duhu vzgojuje naša mladina.

—t— Učitelji in učiteljice občinskih šol so na predumje iz občinskih skladov podpisali skupaj 147.600 K, in sicer: ljudske in meščanske šole v mestu in v okolici K 125.000, dekliski licej K 7.900, višja realka K 2.400, gimnazij K 400, šola za gluhoneme K 1800 in otroški vrtec K 10.000. — Imena slovenskega učiteljstva prijavljamo na drugem mestu. — Razen tega je mnogo učiteljev, katerih imena so bila že objavljena, privatno podpisalo znesek K 12.700. Skupni znesek, ki so ga podpisali učitelji in učiteljice občinskih šol v Trstu, znaša torej impozantno vsoto K 160.300.

—t— Lega avstriaca. V Trstu se je ustanovilo društvo »Lega avstriaca«, ki razglašča v oklicu na meščanstvo svoj delovni program: Delovati hoče v čisto avstrijskem smislu v Trstu in Primorju v diametralnem nasprotstvu z nekdanjo Avstriji sovražno »Lego nazionale«. Irredentizem hoče pobijati. Skrbeti hoče za varstvo in procvit domače industrije, trgovine, raznih podjetij itd. Program omenja tudi, da se mora postaviti na glavnem trgu spomenik cesarju Franu Josipu I. v znak hvaležnosti, da je obvaroval Trst pred vpadom stoletnega sovražnika in verolomnega zaveznika.

—t— Razpis štipendij. Za šolsko leto 1916/17. je podeliti dve štipendiji po 300 kron iz ustanove »I. B. Moser«. Štipendiji se podelita ubožnima mladima osebama brez razlike spola, pristojnima v tržaško občino ali pa rojenima v tem mestu (v tem slučaju morata njuni družini bivati v Trstu), ki obiskujeta kako akademijo lepiti umetnosti (slikarstvo) ali kak glasbeni konservatorij. Z običajnimi dokumenti opremljene prošnje je do 30. junija t. l. vložiti na tukajšnji magistrat.

Istrske vesti.

—i— Deželni šolski svet za Istro. Poročajo nam, da je deželna upravna komisija imenovala za svoje zastopnike v istrskem šolskem svetu gospode: c. kr. okrajnega glavarja Rudolfa barona pl. Gorizzuttija, c. kr. okr. komisarja Petra Benzona in c. kr. finančnega računskega svetnika Avrelija Sinslerja.

—i— Hrvatski napisi na Reki. V vozovih reškega električnega tramvaja, ki je last mestne občine, so izobešeni ceniki v italijanskem, madžarskem, nemškem in hrvatskem jeziku. To se je sedaj prvič zgodilo, ker so doslej vsa mestna podjetja hrvatski jezik popolnoma zapostavljala.

—i— Razpuščeno je glasbeno društvo (Società musicale polesca) v Pulju.

—i— Razpust poreškega občinskega odbora. Po odredbi primorskega namestnika je bil občinski zastop poreški razpuščen ter vodstvo občinskih poslov tega mesta poverjeno državnemu organu.

—i— V Červinjanu je službovala mlada učiteljica Antonietta Boemo iz Gradeža. Ko so zasedli Italijani Červinjan, je ostala Boemo tam, toda ni hotela poučevati več. Zaradi tega so jo internirali v nekem nezdravem kraju v Italiji, kjer je te dni po kratki boleznii umrla.

Iz Dalmacije.

—d— Razpust občinskega zastopa v Zadru. Razpuščen je občinski zastop v Zadru. V odloku je rečeno, da se je iz-